

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1528
Suga:	Saxifraga hirculus
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0600200
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Veclaicene
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	5.01.2022.
Vispārējās piezīmes:	<p>Dzeltenā akmeņlauzīte dabas liegumā “Avotu mežs”, kas ietilpst Veclaicenes aizsargājamo ainavu apvidū, pirmo reizi konstatēta 2001.g. (atradēja L. Eņģele) Avotu meža 112. kvartāla 22. nogabalā, kur konstatēti 9 sugas indivīdi. 2005. g. A. Opmanis atklājis vēl vienu akmeņlauzītes atradni 112. kvartāla 15. nogabalā. 2012.g. monitoringā suga netika konstatēta, kam par iemeslu visticamāk bijis vēlāis apsekošanas laiks – 23.09.2012. Septembra beigās akmeņlauzīte jau ir noziedējusi un pamanīt sugu neziedošā stāvoklī ir gandrīz neiespējami. Nākamā augu uzskaitē šajā teritorijā notikusi 2016.g. - populācijas minimālais vērtējums bijis 25 indivīdi, bet maksimālais vērtējums – 30 indivīdi (Latvijas Botāniķu., 2016).</p> <p>2016.g. teritorija apsekota arī LVAFA projekta 1-08/129/2016 “Apdraudēto augu sugu dzīvotspējas analīze in un ex situ” ietvaros, kur pētījumu veica Nacionālais botāniskais dārzs. Šī pētījuma laikā suga teritorijā netika konstatēta (Nacionālais botāniskais., 2016). Iespējamais iemesls, kādēļ ir šādas rezultātu atšķirības abos pētījumos, kas veikti 2016.g., ir atšķirīgais apsekošanas laiks. A. Opmanis 2016.g. augu monitoringa uzskaiti veicis 28.08.2016., bet Nacionālā botāniskā dārza pētnieku grupa teritoriju apsekojusi 3.08.2016., kas visticamāk ir pārāk agrs, lai dzeltenā akmeņlauzīte ziedētu un pamanīt augu neziedošā stāvoklī ir ļoti apgrūtināts. Nav arī izslēdzams, ka augi tika meklēti atšķirīgās teritorijās.</p> <p>2021.g. augu monitoringa uzskaitē DL “Avotu mežs” vēsturiski līdz šim bijusi visveiksmīgākā – populācijas minimālais vērtējums ir 64 indivīdi, bet maksimālais vērtējums ir 90 indivīdi (Latvijas Dabas., 2021).</p> <p>Zinātniskajā literatūrā minēts, ka dzeltenās akmeņlauzītes skaits svārstās pa gadiem gan sava cikliskuma dēļ, gan arī dažādu vides apstākļu dēļ – mitruma apstākļi, klimats, citi dzīvnieku organismi, bet vislielāko ietekmi skaita svārstībās rada hidroloģiskā režīma mainība dzeltenās akmeņlauzītes apdzīvotajos biotopos (Meškauskaitē and Naujalis, 2006).</p>

	Akmeņlauzītei nav piemēroti stāvoši ūdeņi, bet gan tekoši, vēsi ūdeņi (Vittoz et al., 2006). Pēc vairāku autoru pētījumiem (Gillet, 1982; Ohlson, 1986) ūdenim ir jābūt aukstam.
--	--

Lauks	Paskaidrojums																								
CV_USE	90 Izvēlēta 2021.g. augu monitoringa maksimālā vērtība. Neskatoties uz to, ka lielākajā daļā N2000 teritoriju 2021.g. novērota dzeltenās akmeņlauzītes populācijas skaita samazināšanās, AAA Veclaicene 2021.g. vērojama vēsturiski visbagātīgākā populācija. Tā kā dzeltenā akmeņlauzīte ir kritiski apdraudēta suga lielākajā daļā Eiropas un arī Latvijā atbilst U1 sugai, pieņemts lēmums izmantot maksimālo zināmo populācijas vērtējumu laika periodā no 2016. – 2021.g. Šī iemesla dēļ nav izmantoti N2000 SDF dati, kur dzeltenās akmeņlauzītes populācijas vērtējumi ir Pop min ir 25 indivīdi, bet Pop max ir 30 indivīdi.																								
Unit_CV	Indivīds																								
Habitat	Cits Suga pēc DDPS “Ozols” pieejamās informācijas, AAA Veclaicene neatrodas ES aizsargājamā biotopā/os. Latvijas Dabas fonda 2021. g. atskaitē minēts, ka suga AAA Veclaicene atrodas dabas liegumā “Avotu mežs”, kas ietilpst AAA Veclaicene. Atradne atrodas salīdzinoši labos līdz izcilos jauktu avotu purvu un avoksnāju biotopos, bet šie biotopi nav nokartēti kā ES aizsargājamie biotopi (Latvijas Dabas., 2021), tādēļ pie “Habitat” tiek izdarīta atzīme “cits”.																								
Annex I	Na																								
Annex I_area_USE	Na																								
Other_area_USE	3,11 Sugas dzīvotnes laukuma platības lielums aprēķināts, izmantojot LatViaNature projektā izstrādāto Augu monitoringa rīku (skatīt 1. pielikuma 1. attēlu)																								
OK_DEN	Dzeltenās akmeņlauzītes blīvumi Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar sarkano krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija. <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Bednes purvs</td><td>132</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Augšdaugava</td><td>95</td><td>Augsts</td></tr><tr><td>Veclaicene</td><td>29</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Ances purvi un meži</td><td>26</td><td>Optimāls</td></tr><tr><td>Vesetas palienes purvs</td><td>22</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Mežole</td><td>22</td><td>Zems</td></tr><tr><td>Krustkalnu dabas rezervāts</td><td>9</td><td>Zems</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN	Blīvums	Bednes purvs	132	Augsts	Augšdaugava	95	Augsts	Veclaicene	29	Optimāls	Ances purvi un meži	26	Optimāls	Vesetas palienes purvs	22	Zems	Mežole	22	Zems	Krustkalnu dabas rezervāts	9	Zems
N2000 vieta	CV_DEN	Blīvums																							
Bednes purvs	132	Augsts																							
Augšdaugava	95	Augsts																							
Veclaicene	29	Optimāls																							
Ances purvi un meži	26	Optimāls																							
Vesetas palienes purvs	22	Zems																							
Mežole	22	Zems																							
Krustkalnu dabas rezervāts	9	Zems																							
OPT_DEN	Par optimālo blīvumu izraudzīts DL “Ances purvi un meži” blīvums – 26 (zemākais no optimālajiem blīvumiem). Veclaicenes blīvums arī atbilst optimālam blīvumam, bet tas ir nedaudz augstāks kā eksperta noteiktais optimālais blīvums.																								

Lauks	Paskaidrojums
OK_NEW	Nē. Nav nepieciešams veidot jaunus biotopus, bet uzturēt labā kvalitātē jau esošos biotopus, kuros sastopama dzeltenā akmeņlaužīte. Latvijas Botāniķu biedrības 2016.g. atskaitē minēts, ka biotopu kvalitāte ir laba un tos nekas neapdraud (Latvijas Botāniķu..., 2016), bet Latvijas Dabas fonda 2021. g. atskaitē teikts, ka galvenie apdraudošie apstākļi ir meliorācija un bebru darbība, tomēr abās konstatētajās sugas atradnēs šīs ietekmes ir mazas līdz nenozīmīgas, jo aktīvā avotu darbība tajās saglabā relatīvi neatkarīgu hidroloģisko režīmu (Latvijas Dabas..., 2021).
AREA_NEW	0
OK_INT	Nē
IND_INT	0
Papildus nosacījumi	Monitorēt, vai nav nepieciešami kādi apsaimniekošanas pasākumi atradņu labvēlīgai aizsardzībai. Kategoriski aizliegta meliorācijas sistēmu kopšana, tai skaitā to kopšana arī regulējamā režīma zonas tuvākajā apkaimē (Latvijas Dabas..., 2021).
Cits lauks	

Izmantotā literatūra

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols”.

Gillet, F. 1982. L'alliance du Sphagno-Tomenthypnion dans le Jura. Documents phytosociologiques N.S. 6, 155-180.

Latvijas Botāniķu biedrība, 2016. Vaskulāro augu monitorings un izpēte (2016. gadam). Rīga, 31 lpp.

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Meškauskaitē, E., Naujalis, J. R. 2006. Structure and dynamics of *Saxifraga hirculus* L. populations. Ekologija Nr. 1. P. 53–60.

Nacionālais botāniskais dārzs. 2016. LVAFa projekts 1-08/129/2016 “Apdraudēto augu sugu dzīvotspējas analīze in un ex situ”. Pieejams: <https://www.nbd.gov.lv/lv/apdraudeto-augu-sugu-dzivotspejas-analize-in-situ-un-ex-situ>

Natura 2000 SDF – Veclaicene. Skatīts 25.10.2021. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0600200>

Ohlson, M. 1986. Reproductive differentiation in *Saxifraga hirculus* population along an environmental gradient on a central Swedish mire. Holarctic Ecology 9, 205-213.

Vittoz, P., Gobat, J. M., Wyss, T. 2006. Biological Conservation 131: 594-608

1.attēls. Ekrānšāviņš no Augu monitoringa rīka. Ar violetajām kontūrām kartē attēloti dzeltenās akmeņlauzītes poligoni. Ekrānšāviņš uzņemts 5.01.2022.